

Коновалова О. С.,
аспірант кафедри філологічних дисциплін
та методик їх викладання у початковій школі
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ДЕВЕРБАТИВИ З ОПРЕДМЕТНЕНИМ ЗНАЧЕННЯМ ДІЇ/ПРОЦЕСУ І СТАНУ В КАЗКАХ ІВАНА ФРАНКА

Анотація. У статті на матеріалі казок І. Франка досліджено словотвірний, семантичний та стилістичний потенціал дериватів словотвірного типу на -нн(я) (-енн(я), -інн(я)) з опредметненим значенням дії/процесу і стану; систематизовано похідні субстантиви на основі співвідношення твірних та похідних основ і лексичної семантики в художньому мовленні письменника; описано основні семантичні групи; з'ясовано морфологічні зміни у процесі словотворення.

Ключові слова: девербатив, транспозиція, мотивація, семантичні відношення, словотворчий афікс, морфологічні перетворення.

Постановка проблеми. У лінгвістиці віддієслівні субстантиви абстрактної семантики аналізовано в різних аспектах. Сучасні мовознавчі студії демонструють неослабний інтерес до з'ясування потенціалу словотворчих засобів, художньо реалізованого в контекстуальному оточенні. Актуальним видається ґрунтовне вивчення словотвірних можливостей похідних на рівні систематики, прагматики та лінгвостилістики крізь призму взаємодії лексики й словотвору в системі художньої мови І. Франка загалом і мови казок (поетичних, прозових, драматичних) зокрема. Розгляд похідних субстантивів як окремих елементів з погляду творення, функціонування, а також різноманітних прийомів використання дає змогу з'ясувати їхню роль у виворенні особливостей Франкової поетики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні десятиліття проблеми мовної специфіки художніх творів Івана Франка були в полі зору багатьох науковців. У спільній праці І. Ковалика, І. Ощипко, В. Грещука «Лексика поетичних творів Івана Франка» проаналізовано специфіку використання діалектної лексики та її структуру [1]. Монографія Л. Полюги «Слово у поетичному тексті Івана Франка» [2] досліджує лінгвопоетичні та власне лексико-стилістичні особливості Франкових поезій. Стаття В. Грещука «Поетична творчість Івана Франка і розвиток лексики української мови кінці ХІХ – початку ХХ ст.» висвітлює словниковий склад Франкових творів у структурно-семантичному аспекті [3]. Мовно-стилістичні особливості прозових творів І. Франка розкриває монографія І. Ціхоцького «Мова прози Івана Франка (стилістичні новації)» [4].

Однак віддієслівні іменники на -нн(я) не розглядалися з погляду їхніх структурних і лексико-семантичних характеристик в мові І. Франка. Цим пояснюється актуальність нашої статті.

Метою статті є дослідження й системний опис особливостей взаємодії лексичної та словотвірної семантики віддієслівних субстантивів як елементів авторського мовлення з узагальнено-предметним значенням у художньому дискурсі Івана Франка. З поставленої мети випливають такі завдання: 1) виокремити із текстів казок письменника корпус морфологічних одиниць – іменників віддієслівного творення з афіксом -нн(я) (-енн(я),

-інн(я)); 2) систематизувати похідні субстантивні деривати на основі співвідношення твірних та похідних основ і лексичної семантики; 3) проаналізувати морфологічно важливі ознаки й морфологічні зміни основ та поєднаних з ними афіксальних морфем у процесі деривації; 4) дослідити стилістичний потенціал абстрактних субстантивів у мовотворчості І. Франка.

Виклад основного матеріалу. Віддієслівні іменники на позначення опредметнених дій / процесів і станів кваліфікують як синтаксичні деривати [5, 152], що постали шляхом транспозиції дієслова в іменник. Для таких похідних обов'язковим є збереження загального дієслівного значення за зміни функціональних характеристик.

Похідні позначення опредметнених дій / процесів і станів становлять велику та розмаїту структурно групу лексики творів І. Франка. У її переліку є іменники із суфіксом -нн(я)(-енн(я), -інн(я)). Саме вони є центральною величиною за вивчення стилістичних можливостей віддієслівного словотвору.

Група дериватів із суфіксом -нн(я) – це іменники на позначення тривалої в часі, безперервної або повторюваної дії. Вони розподіляються поміж такими семантичними розрядами.

1) Назви вчинків: «*Нелюдськість існує для **плекання** думки, але **плекає** думку для себе, для своєї користі*» [6]; «*І що найважливіше, бачачи, до якого нещастя доводить **гордість** і легкомисне **зачіпання** противників, сови зареклися на віки вічні **нападати на ворон і на круків***» [6].

2) Назви особливостей поведінки людини або тварини: «*А те, що мене злі душі **ошукували**, **обдирали** та в мішку **продавали**, **мов** **кота**, **се**, **небого**, **все** **були** **твої** **інтриги**, **твої** **намови** **та** **бунтування***» [6]; «*Чи ж журавлі та дрохви не служать навіть людям **взірцем** чуйності, не ставлять **варту** в часі **журнування** або **нічлігу?***» [6].

3) Позначення волевиявлення людини: «*Вмерти, цілковито, моментально **цезнути** з ряду живих істот **видалось** йому **тепер** **найвищим** **вершком** **бажання**, **найбільшим** **щастям***» [6].

4) Позначення інтелектуальної діяльності: «*Відтепер **маю** певну **міру** в **руці**, **маю** **ключ** до **пізнання** людської **вдачі***» [6]; «*Кільканадцять **літ** **посвятив** я **науці**, **пізнанню** **минушини**, **теперішності** і **окупаючої** **нас** **природи**, **а** **про** **бід**у **як** **про** **щось** **дотикальне** **я** **не** **чув***» [6].

5) Назви процесів суспільної діяльності: «*За його **панування** **жінка** **мені** **вмерла**, **а** **теща**, **яку** **дармо** **году**ю, **жива** **лишила** **ся**! **За** **його** **порядкування** **жито** **не** **вродило**, **а** **зате** **дикий** **мак** **і** **блавати** – **пропав** **би** **зі** **своєю** **естетикою!***» [6].

6) Позначення фізичного і психологічного стану: «*Вже **починало** **дніти**, **коли** **пан** **пробудився** **зі** **свого** **тяжкого** **зомління***» [6]; «*І **як** **же** **скоро** **та** **школа** **наповнила** **тіло** **моє** **терпінням**, **а** **душу** **розпукою***» [6].

7) Назви життєвих процесів: «*Розвій **думок** і **ідеалів** – **се** **найвища** **мета** **людськості**, **се** **цвіт** **її** **існування***» [6]; «*Тільки*

тепер він пізнав основно, що праця – це не тільки твердий обов'язок чоловіка, але прямо умовина його життя, конечна для життя так, як повітря для дихання» [6].

8) Звукові процеси: «Ані голосу, ані **стогнання** не було чути, лише рідкий, тяжкий віддих підноси́в груди»[6]; «Одні вдягнені в довгі білі плащі, з вінками на головах, танцювали під **дзенькання** монотонної музики» [6].

9) Різні види діяльності: «Як вели її даліше Згода з Шлендріаном, як купували цегли й каміння, як мурували і під час **мурування** плани перемінювали, а перемінюючи, бачили, що кепсько зробили» [6]; «Тисячу разів **трібував** занятися чим-небудь, **от хоч би струганням** дерева або шиттям чобіт, котрого колись підовчився був від сільського шевця» [6].

10) Процеси комунікації: «Хоч сам Іван робив добре, але його вічне **бурчання**, квасне та якесь заспане лице, осовілі очі, – все те обдавало його якоюсь атмосферою лінивства, котра заражувала і обезсилювала других»[6]; «Воркотання перемінює в гучне **нарікання**» [6].

11) Назви взаємостосунків: «Вона натомість була предметом загального подиву і **обожання** – не знати, чи задля своєї краси, чи задля свого дотепу, чи задля безмірного – як здавалося – багатства» [6]; «Я знесу ті всі **ругання**, / Чень вас ще мої зітханя / Здують, мов ковальський міх!» [6].

Аналіз словотвірної структури таких дериватів показує, що словотворчий афікс, приєднуваний до твірної дієслівної основи, є основним носієм словотвірного значення: балакання ← балакати, благаня ← благати, бренькотання ← бренькотати, бурчання ← бурчати, бунтування ← бунтувати, визискання ← визискати, виконання ← виконати, викликання ← викликати, воркотання ← воркотати, гування ← гупати, грання ← грати, дбання ← дбати, дзенькання ← дзенькати, дихання ← дихати, засідання ← засідати, занедбання ← занедбати, зачіпання ← зачіпати, зітханя ← зітхати, йойкання ← йойкати, калатання ← калатати, кукурікання ← кукурікати, кракання ← кракати, кепкування ← кепкувати, милування ← милувати, марнування ← марнувати, мурування ← мурувати, мордування ← мордувати, мовчання ← мовчати, м'яквання ← м'якати, навчання ← навчати, нарікання ← нарікати, обожання ← обожати, ожданя ← ожити, оповідання ← оповідати, піяння ← піяти, муркотання ← муркотати, придбання ← придбати, прирівняння ← прирівняти, приказання ← приказати, плекання ← плекати, поєднання ← поєднати, почищення ← почищувати, розуміння ← розуміти, розчарування ← розчарувати, ридання ← ридати, ругання ← ругати, сплювання ← сплювати, страждання ← страждати, стрекотання ← стрекотати, сапаня ← сапати, стогнання ← стогнати, струганя ← стругати, товаришування ← товаришувати, хлипаня ← хлипати, хапаня ← хапати, хвилювання ← хвилювати, харкотання ← харкотати, хрускання ← хрускати, шаркотання ← шаркотати, зрозуміння ← зрозуміти, зомління ← зомліти, нидіння ← нидіти, остовпіння ← остовпіти, отупіння ← отупіти, пискотіння ← пискотіти, терпіння ← терпіти. У процесі словотвору іменників на -енн(я), -інн(я) переважають комплексні морфологічні операції (усічення дієслівної основи, чергування на морфемному шві та в кореневій морфемі, нарощення суфіксального морфа, чергування наголосу). Характер морфологічної зміни залежить від морфологічної структури дієслівної основи. Зокрема, дієслівні основи зазнають таких перетворень: усічення тематичного суфікса основи -и(-і-) в поєднанні з нарощенням суфікса: вдоволення ← вдово-

лити, винищення ← винищити, вияснення ← вияснити, доповнення ← доповнити, заспокоєння ← заспокоїти, задоволення ← задоволити, закінчення ← закінчити, знищення ← знищити, змучення ← змучити, зворушення ← зворушити, порушення ← порушити, оскарження ← оскаржити, огірчення ← огірчити, обезсилення ← обезсилити, підвищення ← підвищити, призначення ← призначити, поневолення ← поневолити, продовження ← продовжити, свідчення ← свідчити, сповнення ← сповнити, упевнення ← упевнити, уповажнення ← уповажити, уліпшення ← уліпшити, говоріння ← говорити, голосіння ← голосити. Коли похідні іменники мотивуються дієсловами з наголосом на суфіксі, до зазначених морфологічних змін долучається чергування наголосу: віддалення ← віддалити, заключення ← заключити, здійснення ← здійснити, пояснення ← пояснити, розселення ← розселити, роздражнення ← роздражити, спізнення ← спізнити, чорнення ← чорнити. У процесі словотвору похідних іменників **осягнення** (← **осягнути**), **привернення** (← **привернути**), **упіпнення** (← **упіпнути**) зазнає усічення суфікс основи -ну.

Словотвір значної частини похідних відбувається шляхом консонантних альтернатив на морфемному шві. Якщо усічена дієслівна основа закінчується передньоязиковим зубним, відбувається чергування із шиплячим – /з/-/ж/: **унищення** ← **унищити**; /с/-/ш/: **оголошення** ← **оголосити**; /т/-/ч/: **молочення** ← **молотити**, **скорочення** ← **скоротити**; /д/-/дж/: **народження** ← **народити**, **обридження** ← **обридити**, **потвердження** ← **потвердити**, **пробудження** ← **пробудити**, **сидження** ← **сидіти**, **слідження** ← **слідити**; /ст/-/шч/: **прощення** ← **простити**. Часто одна фонема чергується з двома різнотипними: **виживлення** ← **виживити**, **винародовлення** ← **винародовити**, **зацікавлення** ← **зацікавити**, **ослаблення** ← **ослабити**, **поздоровлення** ← **поздоровити**, **трублення** ← **трубити**, **правління** ← **правити**, **ублагодення** ← **ублагородити**.

Для аналізованих іменників характерне значення тривалої незавершеної дії: «В тім сні, в тім соннім **отупінні** / Твій вид явивсь мені нараз» [6]; «Не в таке впає **остовпіння** / Беда, як мертве каміння / Прорекло йому: «Амін!»» [6]. Під впливом семантики мотивувальних дієслів доконаного виду може актуалізуватися сема результативності: «Ви підмовлені нашими відвічними ворогами і **хочете усунути з лиця землі остатню нам'ятку** нашої минувшини, **щоб і саму ту славу** минувшину **затерти, вирвати з пам'яті** потомків, **щоб улегшити роботу винародовленню**» [6]. Уживання кількох похідних зі спільним дериваційним афіксом в одному реченні сприяє адекватності вираження думки: «А **головно, наш Добробит** дійствує з **уповажнення** і за **потвердженням** згори» [6].

Прагнення до оновлення мови, урізноманітнення надихає автора на пошук оптимальної форми вираження. Поодинокі випадки відхилень у процесах словотворення спричинені авторським вживанням і демонструють дію механізму аналогії. Вибірка виявила цікаві з цього погляду іменники **пересипування** і **поступування**. Лексичне значення цих дериватів мотивується одним із значень їхніх твірних дієслів. Діалектизм **поступування**, зафіксований у сучасній українській мові зі значенням «поведінка, поводження», утворюється від дієслова «**поступати**» зі значенням «діяти певним чином; чинити»: «А **знаєте, колего, що само етіологічне і терапевтичне поняття** тої **хороби інвольвує певну нерівність та несистематичність** **поступування**»; «**Знаю, знаю, що колега хоче сказати, – живо перебив його той, – і зараз виясню вам свій метод і своє** **поступування**» [6].

Дериват «пересичування» позначає дію за значенням пересипати – «сиплючи, перемішувати що-небудь з місця на місце, з чогось у щось»: «Дитиняча забавка, – гірко промовив молодий чоловік, – **пересичування піску з одної купки на другу**» [6]. За законом аналогії похідні утворюються не стільки за словотвірною моделлю, скільки за зразком конкретної мовної одиниці шляхом її копіювання з наступною заміною в ній певних елементів.

У своїй поетичній діяльності письменник суттєво розширив межі поетичного словника. Мовостиль І. Франка – це ті риси його мови, що їх він виніс зі свого соціального середовища (селянського), і ті, які він як уважний і спостережливий слухач і читач перейняв від тодішнього галицького культурного бомонду. Чергування голосних і зміщення наголосу супроводжує деривацію іменників *грабування* (← *грабувати*), *ушанування* (← *ушанувати*): «Я прийшов, щоб вам віддати / **Ушанування своє**» [6]; «Страшна дорога! Людська кров, пожари, / **Грабування і сльози**» [6]. Автор зберігає етимологічний /о/ в давньому суфіксі -ова-, який був поширений ще в першій половині XIX ст.

Уживання різностильової лексики, розширення словесної палітри за рахунок діалектизмів свідчить про вміння І. Франка експериментувати з поетичною мовою. Виявлений у процесі вибірки віддієслівний абстрактний іменник зі значенням процесу *ховання* передає одне із значень дієслова *ховати* (виховувати): «Та так, пане, свого **ховання**. Продати лучиться, то продам, а ні, то нехай ховаються» [6]. Лексичні і семантичні діалектизми І. Франко використовував протягом усього життя для відтворення місцевого колориту, для типізації мови героїв, для збагачення мови: «Глянь лиш, що тут за **сніданне!**» [6]; «А головна ваша вина – **ділання в суперечності з сусідом**» [6]; «Що знов за **уїмнення?** І чому якраз з оглядом на нього?» [6]. На позначення фізичного та душевного стану героя автор творить іменник, мотивований діалектним вербативом: «Опанувало його якесь незвичайне **вколисання**, немов могоуча, тепла, м'яка хвиля несла його кудись, а він, любуючись, безвладно дається їй нести в безвісті» [6]. Не всі діалектні слова з погляду сучасної літературної норми відчувалися в той час діалектизмами. Поет, як і багато інших українських письменників, деякі діалектні елементи міг вважати просто розмовними словами. Окремі фонетичні діалектизми також були нормативними літературними формами: «І на полі щодня били за **спізнене**, і тепер ще б'ють» [6]; «Колега з правої руки зрозумів свою задачу дуже примітивно і лічив його тільки на **Vimmericat** через **пуццанє крові, насильні прочищування і т. д.**» [6].

Іменники на -нн(я) (-інн(я), -енн(я)) мають синоніми серед старослов'янізмів, які автор вживає для надання поетичному мовленню неповторного звучання, наприклад, *воспитаніє* та *почтеніє*, вжиті у прямому значенні: «– **Отже, високоблагородний господине** (п[ан]Палюх з задоволенням похитнув головою), я тут маю на приміті **воспитанника**, на котрого **настоящим воспитанію дуже багато залежить**» [6]; «– **Перепрашаю вас, господине**, – сказав нараз праведник, хапаючи за капелюх, – я не імю времени с вами **глагольствовать**. Моє **почтеніє!**» [6]. Подібні лексеми письменник уводить у мовні партії героїв для створення іронічного плану, навіть більше сатиричного. Розширення семантичного обсягу, розвиток образності, переносного значення демонструють абстракти *диханіє* та *собраніє*: «**Чесне собраніє!** / Дуже я рад, / Що де не гляну я, – / Згода та лад» [6]; «– **Всякоє диханіє да хвалить господа!** – скрикнув переляканий

Іван» [6]. В такому контексті іменники ужито в урочисто-піднесеному стилі.

Залежно від того, чи збереглася категоріальна сема твірного дієслова, а також від функції словотворчого форманта, яку він виконує в дериваційному акті, серед віддієслівних іменників розрізняють іменники, що мають транспозиційні словотвірні значення, та іменники, в яких значення твірного дієслова зазнало певних мутаційних змін [7, с. 35]. Оскільки критерієм у визначенні статусу таких дериватів є фактор використання в кожному конкретному випадку того чи іншого лексичного значення (варіанта) слова, доцільно проаналізувати, окрім похідних лексем, також їхні ЛСВ [7, с. 36]. Окремий лексико-семантичний варіант розвивається тоді, коли семантика одного з дериватів набуває додаткових нашарувань, наприклад, іменник *виховання* мотивується багатозначним дієсловом і його значення стосується різних ЛСВ мотиватора: «1. Дія за знач. виховувати, виховати» [8]; «**Коли б їм так одному з другим, – давав я собі, – дати трохи більше часу до розвою, трохи старанніше виховання, не так би вони поставилися!**» [6]; «2. Сукупність знань, культурних навиків, поглядів, що становлять загальний рівень духовного розвитку людини і є наслідком систематичного впливу, навчання» [8]; «**Та виховання ще більше / Тут значить!**» – відмовив Лис» [6]. Варто зауважити, що значення іменників цього словотвірного типу здебільшого відповідають значенням твірних слів і неускладнені семантичними зрушеннями в смисловій структурі. Та деякі виявлені в контексті похідні, мотивовані певними семантичними варіантами дієслова, демонструють прирощення змісту, детермінуючи появу нового лексичного значення. Так, іменник *удержання*, зафіксований у сучасній українській мові, має два значення: «дія за знач. удержати і удержувати». Перше із наведених дієслово «*удержати*» словник тлумачить через відсилання до значення «*удержувати*»: «Див. удержувати» [8]; «1. Змушувати кого-небудь утриматися від якихось дій, вчинків» [8]; «**прибув навіть пан староста для удержання порядку**» [6]. У другому варіанті похідне набуває конкретного предметного значення «2. Забезпечувати засобами для життя; утримувати» [8]; «**За те барон готов дати йому почесне удержання до смерті**» [6].

Композитні дієслова та іменники абстрактної дії рідко бувають синтаксичними дериватами. Проте вони функціонують як лексичні деривати, одні з яких (дієслова) мотивовані складними іменниками, другі (іменники) – словосполученнями. Виступаючи різними формами деривації, ці слова служать повнішому вираженню значення дії, ніби доповнюючи, а не дублюючи один одного. При цьому композитні іменники абстрактної дії функціонують на лексичному рівні як лексичні заміники дієслова, що корелюють зі словосполученнями [9, с. 28]. Складний іменник «*співділання*» утворений афіксальним способом і мотивований композитним дієсловом «*співділати*», зафіксованим словником Є. Желехівського [10], відносимо до синтаксичних: «**Не смійте!** – кричало Сміття. – **Я також історична традиція, я знак унії двох народів, знак добровільного їх співділання!**» [6]. Іменник «*ясновидження*» функціонує як лексичний дериват, мотивований словосполученням «*ясно видіти*». Дієслівна основа «*видіти*» зі значенням «мати здатність сприймати зором» тяжіє до поєднання з прислівником, оперує іменниковим афіксом для вираження предметного значення. Відбулося склеювання елементів словосполучення в одне слово з одночасним абстрагуванням значення дії. Лексична сполучуваність стилістично нейтральних основ створює передумови для виникнення переносного значен-

ня: «І, власне, в тім сердечнім яснovidженні було те страшне, що він побачив тепер в лиці, в очах, в постаті конаючого кістяка невісти, а чого не бачив учора» [6].

Натуральними, закономірно й органічно вплетеними в тексти поетичних творів І. Франка є неологізми. Нечасте вживання новотворів пов'язано з естетичним ставленням автора до поетичного слова, з його бажанням відмежуватися від тогочасних модних декадентських течій у літературі, які часто базувалися на творенні незвичних, незрозумілих слів. Франкові оказіоналізми – це слова, які творилися здебільшого від українських основ за словотвірними українськими моделями. За творення префіксально-суфіксальним способом іменника «невиспання» основа дієслова сполучається з часткою не- (яка переходить у префікс) та іменниковим суфіксом. Уживання новотвору в реченні з іншими дериватами цього ж словотвірного типу дає письменнику змогу оптимально вербалізувати стан героя та вдачу його пана: «Впрочім, давалися Іванові чути й деякі недобрі боки князівської вдачі: погані нічліги для слуг, **невиспання**, чимраз частіші прояви князівського злого гумору, що показувалися в ненастаннім **бурчанні** на ліннство, неостаточний **постіх**, на **марнування грошей**, **нешанування лівреї**» [6]. Деривація ж іменника «не шанування» відзначається приєднанням префікса до граматично оформленого слова і стосується внутрішнього іменникового словотвору.

Висновки. Аналіз вибраного матеріалу виявляє наявність тісного зв'язку між лексичною та словотвірною семантикою похідних. Урахування індивідуального значення дериватів, їхні, так би мовити, стосунки в контекстному оточенні з іншими словами дають розуміння словотвірних особливостей віддієслівних іменників зі значенням абстрактної дії (процесу), стану та засвідчує широкі можливості їхнього стилістичного використання. Виокремлені в процесі дослідження деривати і прийоми їхнього використання з різною стилістичною настановою виразніше розкривають смислове навантаження, що збагачує казкову оповідь. Перспективу дослідження вбачаємо у визначенні закономірностей формування і специфіки функціонування віддієслівних дериватів, утворених способом нульсуфіксації, їхньої ролі у вираженні авторської індивідуальності в поетичному тексті.

Література:

1. Лексика поетичних творів Івана Франка / [І. Ковалик, І. Ощипко, В. Грещук]. – Львів, 1990. – 264 с.
2. Полюга Л. Слово у поетичному тексті Івана Франка / Л. Полюга. – К., 1977. – 165 с.

3. Грещук В. Поетична творчість Івана Франка і розвиток лексики української мови кінця XIX – початку XX ст. / В. Грещук // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин : матеріали міжнар. наук. конференції (Львів, 25–27 вересня 1996 р.). – Львів, 1998. – С. 686–690.
4. Ціхоцький І. Мова прози Івана Франка (стилістичні новації) / І. Ціхоцький. – Львів, 2006. – 280 с.
5. Семантико-синтаксична структура речення / [І. Вихованець, К. Городенська, В. Русанівський]. – К. : Наук. думка, 1983. – 220 с.
6. Франко І. Зібрання творів / І. Франко ; редкол. : С. Кирилюк [голова] та ін. – К. : Наук. думка, 1976–1986.
7. Лесюк М. Транспозиція, мутація та модифікація значення твірного слова / М. Лесюк // Мовознавство. – 1987. – № 3. – С. 34–39.
8. Словник української мови : в 11 тт. / за ред. І. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980.
9. Клименко Н. Складні іменники із значенням абстрактної дії / Н. Клименко // Мовознавство. – 1977. – № 3. – С. 20–28.
10. Малоруско-німецький словар / уложили С. Желеховский, С. Недільский. – Львів, 1886. – 850 с.

Коновалова О. С. Девербативы с опредмеченным значением действия/процесса и состояния в сказках Ивана Франко

Аннотация. В статье на материале сказок И. Франко исследованы словообразовательный, семантический и стилистический потенциал дериватов словообразовательного типа на -nn(я) (-enn(я), -inn(я)) с опредмеченным значением действия/процесса и состояния; систематизированы производные субстантивы на основе соотношения образующих и производных основ и лексической семантики в художественной речи писателя; описаны основные семантические группы; выяснены морфонологические изменения в процессе словообразования.

Ключевые слова: девербатив, транспозиция, мотивация, семантические отношения, словообразовательный аффикс, морфонологические преобразования.

Konvalova O. Deverbatives with subjective meaning action/process and the state in Ivan Franko's fairytales

Summary. In article fairytales on the material are studied I. Franko wordbuilding, semantic and stylistic potential of word building type derivatives -nn(ya) (-enn(ya), -inn(ya)) the substantive value of action/process and condition; substantive derivatives based on the ratio of generators and lexical semantics in artistic speech writer are systematized; basic semantic groups are described; morphological changes in the process of word formation are revealed.

Key words: deverbatyv, transposition, motivation, semantic relations, derivational affix, morphological transformation.